

УДК 338.436:005.21:339.137.2

Житник Т.П., к.е.н., доцент,
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена розробці методики забезпечення стійкого економічного розвитку підприємства, що викликає необхідність розв'язку теоретичної бази процесу управління ресурсним потенціалом в контексті удосконалення поняття «ресурсний потенціал підприємства».

Ключові слова: конкурентоспроможність; підприємство; ресурсний потенціал; стратегії конкурентоспроможності.

JEL code classification: Q19

Zhytnyk T.P., PhD, ass. prof.
Bila Tserkva National Agrarian University

RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AS A FACTOR OF STRATEGY TO INCREASE YOUR COMPETITIVENESS

Abstract. The article is devoted to the development of a methodology for ensuring sustainable economic development of the enterprise, which calls for the solution of the theoretical basis of the resource management potential management process in the context of improving the concept of "resource potential of the enterprise".

In modern economic conditions, the mechanism of managing the resource potential of enterprises does not fully meet the objectives of increasing the efficiency of work and further development, which negatively affects the final results of enterprises, meeting the needs of consumers agricultural products and ensuring the level of food security of the country. Ensuring effective development of the domestic agrarian sector and the production of high-quality competitive agricultural products requires changes, first of all, regarding the organization of the use of the resource potential, as well as ensuring the implementation of innovative and resource-saving production technologies.

Based on the results of deterministic factor analysis, we can now formulate the priorities of modernizing the resource potential of the enterprise, namely, the formation of competitive advantages of the enterprise, based on the stability of the production structure and the stability of the realization prices as the basis for the growth of net income from sales and profit from the main activities of the enterprise and its components:

- material and technical: the growth in the number, value, suitability of the main productive assets of the enterprise, decrease of the specific profit from the main activity of the enterprise by units of value of fixed assets;
- labor: an increase in the number of industrial and production personnel, which does not exceed the rate of growth of profitability of personnel;
- information: growth of the quantity and value of intangible assets of the enterprise, the level of their involvement in production.

Keywords: competitiveness; enterprise; resource potential; competitiveness strategies.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання механізм управління ресурсним потенціалом підприємств не повною мірою відповідає завданням підвищення ефективності роботи і подальшого розвитку, що негативно позначається на кінцевих результатах діяльності підприємств, задово-

ленні потреб споживачів продукцією сільськогосподарства та забезпеченні рівня продовольчої безпеки країни. Забезпечення ефективного розвитку вітчизняного аграрного сектора та виробництва високоякісної конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції потребує внесення змін, на-

самперед, щодо організації використання ресурсного потенціалу, а також забезпечення впровадження інноваційних та ресурсозбе-рігаючих технологій виробництва продукції. Водночас через обмеженість ресурсів ця проблема є особливо актуальною, що зумовлює необхідність постійного пошуку шляхів ефективнішого їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія «ресурсний потенціал» постійно викликає інтерес у багатьох науковців. Дослідженням цього явища присвячені роботи таких провідних вітчизняних та зарубіжних учених як: Л.Абалкіна, В.Авдєєнка, В.Андрійчука, Р.Білоусова, П. Борщевського, Ю. Василенка, С.Волощука, Е. Горбунова, Г.Мельничука, М.Кучерова, І.Ступницького, І.Фаріон, С.Шкарабана та інші. Однак на сьогодні не вироблено категорійного апарату, який би однозначно трактував як сам ресурсний потенціал, так і його складові. В свою чергу, різність концепцій та підходів до трактування породжує й різні підходи до його оцінки, але при цьому ефективність управління ресурсним потенціалом залишається важливим чинником формування конкурентних переваг будь-якого підприємства. Тому теоретичні концепції формування, розвитку та використання ресурсного потенціалу характеризуються недостатньою обґрунтованістю та суперечливістю, що потребує здійснення подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті. З розвитком теоретичної бази ресурсного потенціалу необхідним є систематизація теоретичних підходів до визначення сутності «ресурсний потенціал», що дозволить удосконалити їх. Дослідження економічних процесів, що відбуваються на рівні підприємства, має ключове значення для економічного розвитку підприємства. Саме на цьому рівні необхідно визначитися в потенціалі кожного підприємства з метою досягнення і підтримки його розвитку, а для формування стратегії розвитку ресурсного потенціалу підприємства - здійснити його ґрунтовне дослідження.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття поняття «ресурсний потенціал» необхідно спочатку окремо розкрити сутність таких понять як «потенціал» і «ресурсний потенціал».

Потенціал є базовим елементом підприєм-

ства, що поєднує в собі мету, рушійну силу джерела його розвитку. Його зміст визначають характеристики:

- потенціал є динамічною характеристикою і виявляється тільки в процесі його використання;
- використання потенціалу повинне супроводжуватися його ростом;
- процес використання і нарощування потенціалу є безперервним і доповнює один одного.

Багато публікацій по теорії потенціалів присвячено такому оціночному показникові як ресурсний потенціал.

Під ресурсним потенціалом підприємства слід розуміти наявну сукупність взаємопов'язаних ресурсів, що виступають основою для виробництва продукції [1]. Трактування поняття «ресурсний потенціал підприємства» охоплює широке коло питань, починаючи від вузького його розуміння (обсяг виробництва за господарський рік) до загальних категорій (соціально-економічна система) [2].

Величина ресурсного потенціалу обумовлюється обсягом наявних у розпорядженні підприємства базових видів ресурсів залежно від виду господарської діяльності. Наприклад, для аграрних підприємств базовими ресурсами є земельні, матеріальні та трудові.

Ресурсний потенціал розглядають з таких позицій: як структурний елемент виробничих відносин у контексті максимального використання потенціалу трудових ресурсів щодо створення матеріальних благ; як сукупність наявних на підприємстві ресурсів, що забезпечують досягнення поставленої мети; як можливість отримання максимального обсягу виробництва благ та послуг за умови оптимального використання ресурсів; як спроможність виконати поставлені завдання тощо [3; 4; 5; 6].

З'ясована нами наявність значної кількості підходів щодо трактування сутності поняття «ресурсний потенціал» дозволяє говорити про його багатоаспектність. На основі цього вважаємо, що ресурсний потенціал – це система взаємопов'язаних ресурсів різного виду, що є у власності або розпорядженні підприємства, а також можуть бути додатково залученими у процесі здійснення господарської діяльності для виробництва затре-

буваної на ринку продукції та підвищення рівня конкурентоспроможності. Найявний ресурсний потенціал підприємства доцільно визначати не за кількісними та якісними характеристиками, а на основі їх оптимального співвідношення відносно потреб вирішуваних завдань.

Досліджено, що у науковій літературі ма-

ють місце розбіжності щодо структури ресурсного потенціалу підприємства, де нами викремлено наступні базові, зокрема: матеріальні; нематеріальні; фінансові; трудові; інформаційні; інноваційні, а також управлінський ресурс (потенціал), що забезпечує раціональне використання усіх ресурсів підприємства (рис. 1.).

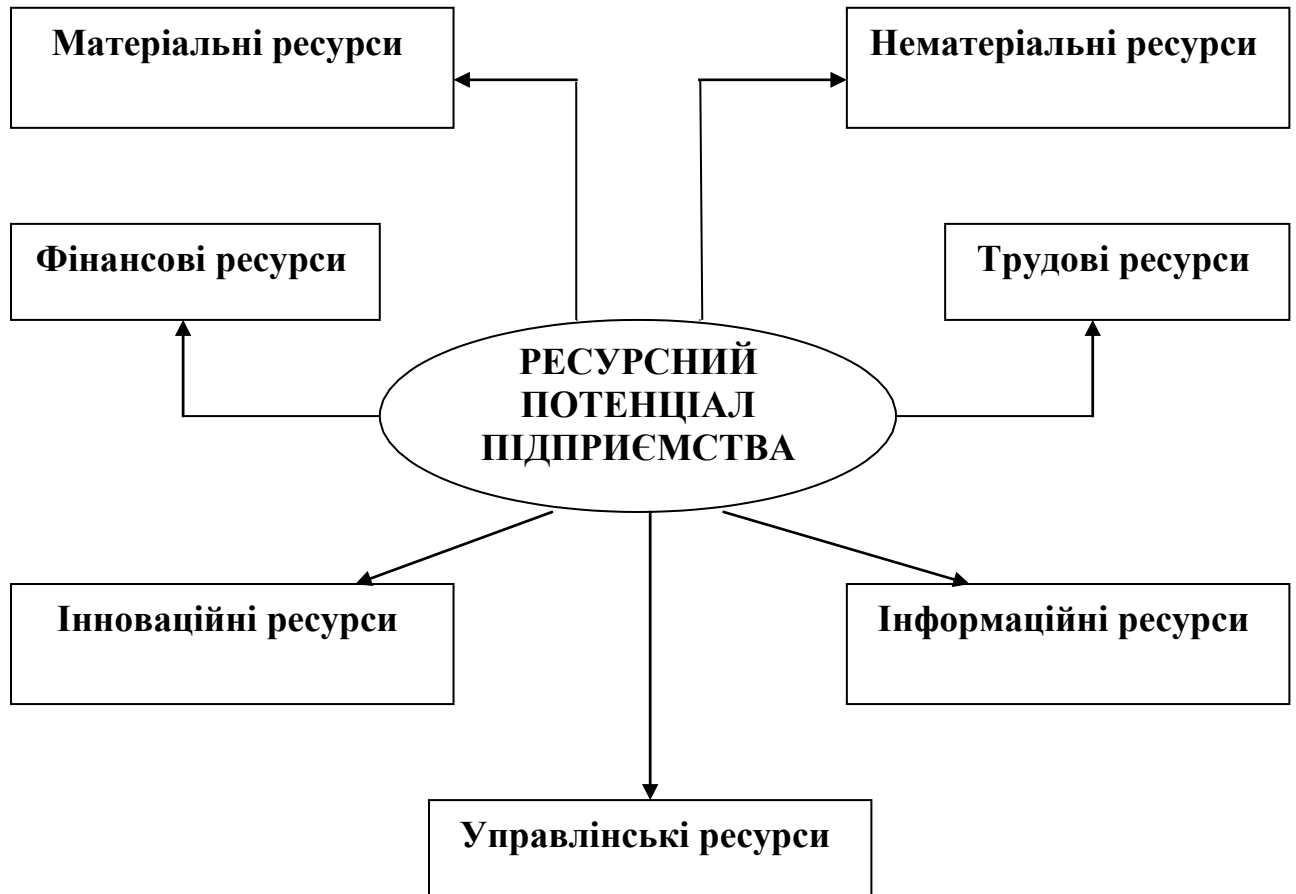

Рис. 1. Структура ресурсного потенціалу агропромислового підприємства
Джерело: сформовано автором на основі проведених досліджень

Під матеріальними ресурсами слід розуміти ресурси підприємства, представлені у натурально-речовій формі, які використовуються у господарській (виробничій) діяльності підприємства. До їх складу належать основні фонди та частина обігових фондів, які є невід'ємною складовою матеріальних ресурсів (малоцінні і швидкозношувані предмети, паливно-мастильні матеріали, пакувальні матеріали, електроенергію тощо)

Нематеріальні ресурси – це об'єкти промислової власності, інтелектуальної власності, які є ефективними протягом тривалого періоду часу: гудвіл, база даних, база знань,

ноу-хау, патенти, винаходи і ін.

До складу трудових ресурсів підприємства належить сукупність зайнятих працівників за основною або допоміжною діяльністю. Трудовий потенціал займає важливе місце на підприємстві, оскільки забезпечує приведення в дію інших наявних ресурсів на підприємстві та їх складових.

Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів та надходжень, якими розпоряджаються на підприємстві для забезпечення виконання фінансових зобов'язань, фінансування розширеного відтворення процесів виробництва та мотивування

працівників. Ці ресурси є вихідним видом ресурсів з метою забезпечення безперервного процесу виробництва.

В умовах динамічного розвитку ринку інновацій особливу увагу необхідно приділяти дослідженням інноваційних ресурсів підприємства, під якими розуміють можливості використання ресурсів та можливостей підприємства на інноваційних засадах. З іншого боку, інноваційні ресурси розглядають як сприйняття на підприємстві нових ідей, готовність до критики і критикувати, перспективні погляди і бачення, наявність інтелекту, цілеспрямованість, наполегливість тощо.

Інформаційні ресурси доцільно вважати елементом виробництва, які виступають складовою частиною ресурсного потенціалу

підприємства. В умовах організації та реалізації процесу виробництва, інформація набуває ознак товару та характеризується наступними особливостями: відсутністю її втрат у процесі використання; можливе максимальне розширення меж та об'єму її споживання (отримання, опрацювання, прийняття рішення); значна ресурсозберігаюча здатність.

Особливо важливу роль у злагодженій та ефективній діяльності підприємства відіграють управлінські ресурси або ж управлінський потенціал, адже саме від своєчасного прийняття ефективних рішень керівника залежать кінцеві результати діяльності підприємства (рис. 2).

Рис. 2. Роль та місце ресурсів у системі управління підприємством
Джерело: сформовано автором на основі проведених досліджень

Окремі вчені розглядають структуру ресурсного потенціалу як сукупність об'єктивних і суб'єктивних складових. Об'єктивні складові включають виробничий, фінансовий, інфраструктурний, інноваційний, інформаційний та кадровий потенціал підприємства. До суб'єктивних складових відносять управлінський, організаційний, науково-технічний, маркетинговий та логістичний потенціали. Також має місце виокремлення виробничого потенціалу (фінансовий, трудовий, технічний і технологічний потенціал) у структурі ресурсного потенціалу підприємства [7; 8].

Також потенціал розглядається як узагальнююче поняття, що об'єднує, зосереджує у собі усі інші види потенціалів і ресурсів. Зокрема вважається, що ресурсний потенціал суспільства утворюють природні ресурси,

виробничий, науково-технічний і певною мірою, духовний потенціал[9; 10]. Окремі вчені розширюють попередню думку, включаючи у це поняття ще такі потенціали як: природно-енергетичний, інфраструктурний, організаційний, інформаційний, кадровий і екологічний [11; 12]. На наш погляд, з такою позицією можна погодитися, але як узагальнююче поняття для цих цілей слід використовувати термін "ресурсний потенціал" недоречно, оскільки він відображає тільки умови, можливі обставини для здійснення виробничої діяльності.

Нами досліджено вплив факторів на величину ресурсного потенціалу підприємства за даними ТОВ "Транс систем інжиніринг", яке спеціалізується на виробництві устаткування для виробництва макаронних і кондитерських виробів, фасувальних апаратів і вироб-

ничих транспортерних систем. Вартість ресурсного потенціалу ТОВ "Транс систем інжиніринг", її динаміку та структуру наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Ресурсний потенціал ТОВ "Транс систем інжиніринг"

Складові ресурсного потенціалу	Вартісна оцінка, тис. грн.		Зміна вартості, тис. грн.	Структура, %		Зміна структури, %
	2016 р.	2017 р.		2016 р.	2017 р.	
Трудовий ресурс	16 509,00	16 772,00	263,00	28,90	28,70	-0,21
Фінансовий ресурс	15 125,00	17 233,00	2 108,00	26,48	29,49	3,00
Інформаційний ресурс	721,70	724,10	2,40	1,26	1,24	-0,02
Ресурсний потенціал	57 116,70	58 446,10	1 329,40	100,00	100,00	0,00

* Джерело: Розраховано автором за даними підприємства.

За результатами аналізу ресурсний потенціал ТОВ "Транс систем інжиніринг" збільшився на 132 940 тис. грн (2,33 %), у тому числі за рахунок зростання вартості трудової, фінансової та інформаційної складових відповідно на 236 тис. грн (+1,59 %); 2 108 тис. грн (+13,94 %); 2,4 тис. грн (+0,33 %).

Негативно вплинуло на вартісне оцінювання ресурсного потенціалу підприємства зниження вартості матеріально-технічної складової ресурсного потенціалу, що зменшила його на 1 044 тис. грн. (-4,22 %). Аналізуючи структуру ресурсного потенціалу підприємства, виявлено негативну динаміку за складовими: матеріально-технічною (-2,77 пунктів структури), трудовою (-0,21 пунктів структури), інформаційною (-0,02 пунктів структури), у ході цього фінансова складова ресурсного потенціалу збільшилась на 3 пункти структури, що означає поступову заміну матеріально-технічної, трудової, інформаційної складових ресурсного потенціалу фінансовою складовою.

Аналіз вартості ресурсного потенціалу

ТОВ "Транс систем інжиніринг" дозволило з'ясувати поточні пропорції складових ресурсного потенціалу підприємства. У 2016 р. на кожен 1 грн. вартості матеріально-технічної складової ресурсного потенціалу припадало 0,67 грн. трудової складової, 0,61 грн. фінансової складової, 0,03 грн. інформаційної складової.

У 2017 р. на кожен 1 грн. вартості матеріально-технічної складової ресурсного потенціалу припадало 0,71 грн. трудової складової, 0,73 грн. фінансової складової, 0,03 грн. інформаційної складової. Таким чином, простежується тенденція зближення вартостей матеріально-технічної, трудової та фінансової складових ресурсного потенціалу, при цьому інформаційна складова залишається на рівні 3 % від вартості матеріально-технічної.

За результатами аналізу на величину вартості ресурсного потенціалу підприємства найбільший позитивний вплив мають зростання виручки від реалізації продукції (+8 902,568 тис. грн.) та прибутку від реалізованої продукції (+4 653,576 тис. грн.): таким чином, основний вплив мають фактори

пов'язані з інтенсифікацією маркетингу та збутової діяльності підприємства.

Значний позитивний вплив на вартість ресурсного потенціалу підприємства має зростання чисельності виробничого персоналу. Так, зростання виробничого персоналу підприємства на 8,67 % привело до збільшення вартісної оцінки ресурсного потенціалу на суму 413,1696 тис. грн. (+1,59 %).

Також позитивно вплинули на вартісну оцінку ресурсного потенціалу зростання кількості нематеріальних активів підприємства (+3 494,9 грн.) та рентабельності реалізованої продукції (+12,7 грн.), таким чином, можна стверджувати, що зростання інформаційного ресурсу підприємства є маловпливовим, але позитивним фактором зміни ресурсного потенціалу підприємства.

У ході аналізу нами виявлено фактори, що не впливають на величину ресурсного потенціалу підприємства: коефіцієнт відрахувань на соціальні заходи, який є постійною величиною і залежить від виду діяльності підприємства та кількість основних виробничих фондів. Дійсно, на аналізованому підприємстві кількість основних виробничих фондів за розглянутий період не змінилась, тому у факторну модель більш доречно включати кількість основних фондів, що є активними, адже саме вони беруть участь у процесі виробництва продукції підприємства.

Варто виокремити фактори, що мають негативний вплив на величину ресурсного потенціалу підприємства:

- зростання рентабельності основних виробничих фондів із 2,41 % до 3,04 % призвело до зниження вартісної оцінки ресурсного потенціалу на 11759 тис. грн.;

- збільшення показників рентабельності персоналу з 3,61 % до 4,31 % призвело до падіння вартості ресурсного потенціалу на 841,038 тис. грн.;

- підвищення рентабельності нематеріальних активів на 17,08 % стало причиною зме-

нення вартості ресурсного потенціалу підприємства на 42,1841 тис. грн;

- зростання показники рентабельності оборотних активів призвело до зниження вартості ресурсного потенціалу підприємства на 1245,2 грн.

Таким чином, зростання показників рентабельності складових ресурсного потенціалу має негативний вплив на результативний показник. Це означає, що перевищення темпів зростання прибутку від реалізації продукції над темпами зростання вартості складових ресурсного потенціалу підприємства має деструктивний вплив.

За результатами детермінованого факторного аналізу наразі можемо сформулювати пріоритети модернізації ресурсного потенціалу підприємства, а саме формування конкурентних переваг підприємства, заснованих на стійкості структури виробництва та стійкості цін реалізації як основи зростання чистого доходу від реалізації та прибутку від основної діяльності підприємства та його складових:

- матеріально-технічна: зростання кількості, вартості, придатності основних виробничих фондів, зниження питомого прибутку від основної діяльності підприємства на одиниць вартості основних виробничих фондів;

- трудова: зростання чисельності промислово-виробничого персоналу, який не перевищує темпи зростання рентабельності персоналу;

- інформаційна: зростання кількості та вартості нематеріальних активів підприємства, рівня їх залучення у виробництво.

Формування ресурсного потенціалу для визначення стратегії конкурентоспроможності аграрного підприємства проводиться під впливом загальних принципів стратегічного управління, яке формується, виходячи з бачення підприємства і на основі трьох базових складових: ресурсний потенціал, стратегія і конкурентоспроможність (рис. 3).

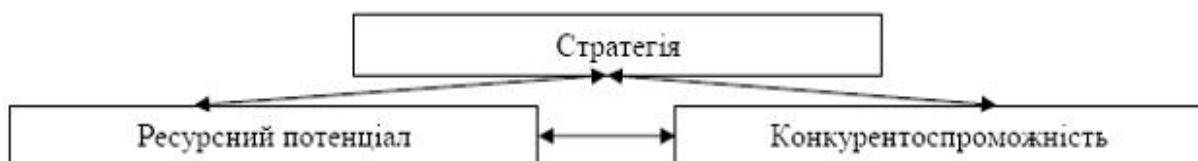

Рис. 3. Зв'язок домінантних категорій стратегічного розвитку

Розгляд стратегії підприємства в даному контексті дозволяє характеризувати поняття стратегії забезпечення конкурентоспроможності як сукупності управлінських рішень, що представляють собою програму формування ресурсного потенціалу підприємства, яка забезпечує якісний розвиток його ключо-

вих конкурентних переваг і сприяє його росту.

Враховуючи всі правила, які висуваються до стратегічного процесу, формуємо модель стратегічного управління ресурсним потенціалом (рис. 4).

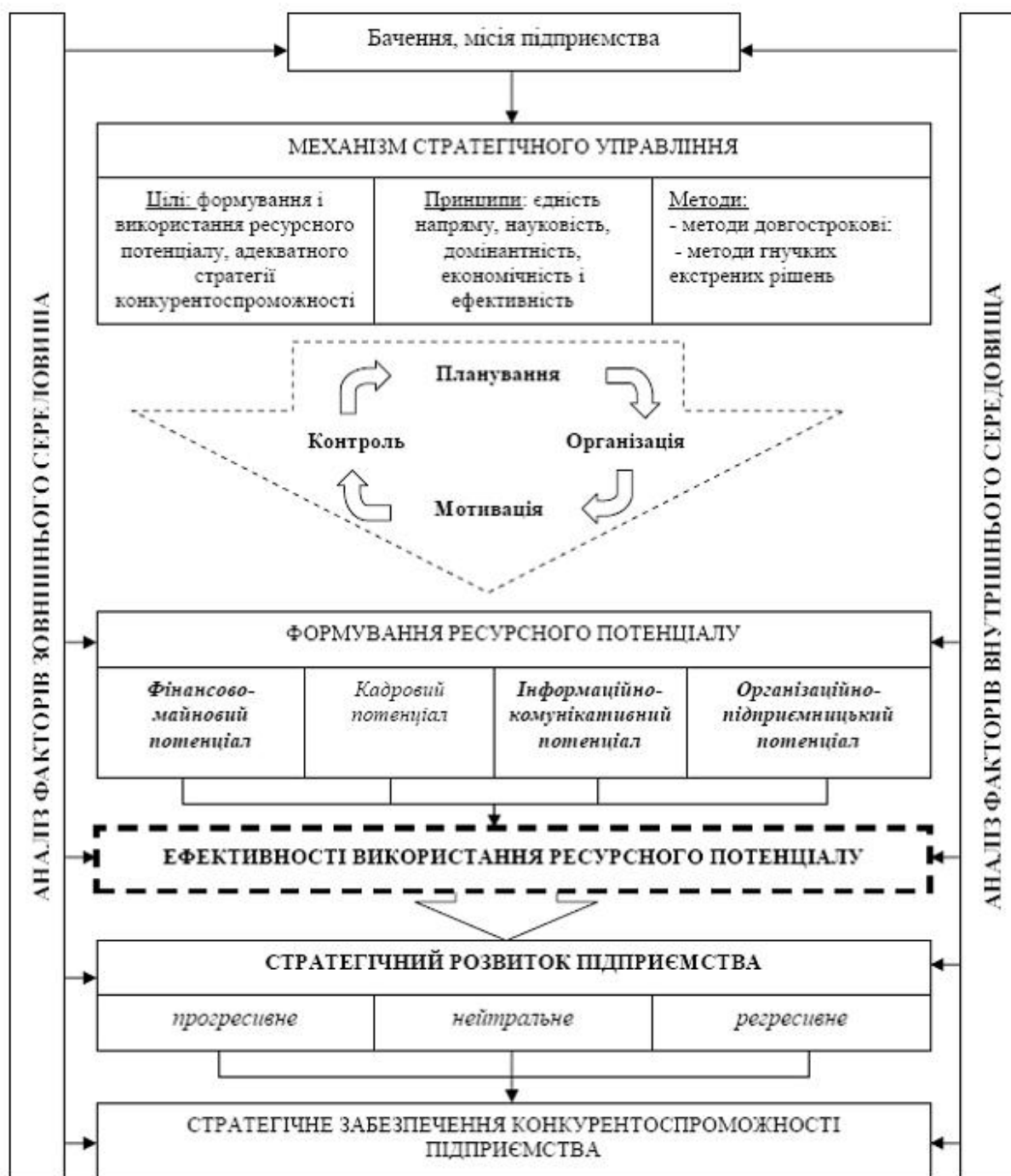

Рис. 4. Модель стратегічного управління формуванням ресурсного потенціалу підприємства, спрямована на визначення стратегії конкурентоспроможності
Джерело: сформовано автором на основі проведених досліджень

Представлена модель відображає формування ресурсного потенціалу аграрного підприємства, що надає управлінський вплив на бізнес-процеси, і його стратегічний розвиток за допомогою функціональної підсистеми системи управління, яка забезпечує ефективне виконання властивих йому функцій. Базисом для побудови моделі є спрямованість підприємства на стратегічний розвиток, що забезпечує його конкурентоспроможність, і раціонально сформований ресурсний потенціал дозволить здійснити вибір стратегії в залежності від напрямку організаційного розвитку підприємства: стратегія інтегрованого зростання, концентрованого зростання, диверсифікації або скорочення.

Висновки. Отже, наявний ресурсний потенціал підприємства демонструє потенційні можливості підприємства у різних напрямках

та сферах його господарської діяльності. Обґрунтування оптимальних обсягів складових ресурсного потенціалу потенційно ефективного підприємства передбачає формування такого його збалансованого ресурсного потенціалу, який забезпечить максимальну віддачу кожного ресурсу. Ефективне використання ресурсного потенціалу забезпечує отримання підприємством економічного, екологічного та соціального ефектів. Оцінка ефективності використання певних видів ресурсів проявляється на основі співставлення отриманих корисних результатів та понесеними витратами на їх отримання. В свою чергу, забезпечення формування ресурсного потенціалу підприємства сприяє оперативному виявленню стратегічних можливостей підприємства, спроможних забезпечити підвищення конкурентних позицій на ринку.

Список літератури:

1. Стец І.І. Потенціал і розвиток підприємства: Навчальний посібник / І.І. Стец. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 674 с.
2. Головатюк В.М. Вимірювання інноваційного потенціалу в контексті формування стратегії розвитку підприємства / В.М. Головатюк, В.П. Соловйов // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 1. – С. 102-111.
3. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Н.С.Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 352 с.
4. Лапін Е. В. Економічний потенціал підприємства / Е. В. Лапін. – Суми: Университетская книга, 2002. – 309 с.
5. Маршалок М.С. Потенціал аграрного підприємства: наукові підходи до трактування [Електронний ресурс] / М.С. Маршалок. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2010_154_1/10mms.pdf.
6. Романовська Ю. А. Критерії оцінювання розвитку стратегічного потенціалу підприємства // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2011. – С. 51–59.
7. Трегобчук В.М. Відтворення та ефективність використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні та практичні аспекти) / В.М. Трегобчук. – К.: ІЕ НАНУ, 2003. – 259 с.
8. Ярема Я.Р. Розвиток потенціалу підприємств агропромислового виробництва [монографія] / Я.Р. Ярема. – Харків: В-во ТОВ «Щедра садиба», 2015. – 256 с.
9. Черчик Л. М. Стратегічний потенціал рекреаційної системи регіону: теорія, методологія, оцінка : монографія / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда. – Луцьк : ЛНТУ, 2008. – 235 с.
10. Астапова Г. В. Фінансові механізми відтворення та оновлення основних фондів підприємств : монографія / Г. В. Астапова, С. Т. Пілецька, І. В. Біскупська ; Ін-т економіки пром-сті; Нац. авіац. ун-т. – К. : НАУ, 2012. – 199 с.
11. Чорна М. В. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємств роздрібної торгівлі : монографія. / М.В.Чорна, І.О.Жувагіна. – Х. : ХДУХТ, 2014. – 258 с.
12. Терещенко С.І. Ресурсний потенціал аграрних формувань регіону: тенденції розвитку : монографія / С.І.Терещенко. – Суми : Мрія-1, 2014. – 202 с.
13. Кравченко О.С. ГЕР-аналіз ефективності управління ресурсним потенціалом / О. С. Кравченко, Г. О. Ілюшенко // Матеріали III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. "Економіка і управління в умовах глобалізації" (м. Донецьк 29 січня 2014 р.); Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського; Ін-т економіки і упр. та ін. – Донецьк : НОУЛІДЖ. Донец. відня. – 2014. – Т. 1. – С. 119 – 121.
14. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
15. Кроніковський Д. О. Оптимізація розподілу ресурсів згідно системи контролінгу / Д. О. Кроніковський // Економічний форум: Луцький національний технічний університет. – 2015. – № 1. – С. 123–129.

References:

1. Stez, I.I. (2010) Potential and Enterprise Development: Training Manual. *Ternopil: Economic Thought*, 674 p.
2. V.M. Holovatyuk, V.P. Solovyov Measurement of innovation potential in the context of enterprise development strategy development. *Mechanism of regulation of economy*, No. 1, P. 102-111.

3. Krasnokutskaya, N. S. (2012) Potential of the enterprise: formation and estimation: curriculum. Manual. K.: Center for Educational Literature, 352 p.
4. Lapin, E.V. (2002) The Economic Potential of the Enterprise. *Sumy: University's book*, 309 p.
5. Marsha, I. M.S. Agrarian Enterprise Potential: Scientific Approaches to Interpretation [Electronic Resource] - Access mode: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2010_154_1/10mms.pdf.
6. Romanovskaya, Yu. A. (2011) Criteria for assessing the development of the strategic potential of the enterprise. *Economics: problems of theory and practice: Sb. sciences works. - Dnipropetrovsk: DNU*, P. 51-59.
7. Tregobchuk, V.M. (2003) Reproduction and efficiency of utilization of resource potential of agroindustrial complex (theoretical and practical aspects). K.: IE NANU, 259 p.
8. Yarema, Ya.R. (2015) Development of the potential of agro-industrial enterprises [monograph]. *Kharkiv: In the "Shchedry Manor" Ltd.*, 256 p.
9. Cherchik, L. M. (2008) Strategic potential of the recreational system of the region: theory, methodology, evaluation: monograph. Lutsk: LNTU, 235 p.
10. G.V.Astapova, S.T.Piletska, I.V. Biskupskaya (2012) Financial mechanisms of reproduction and updating of fixed assets of enterprises: monograph; *Institute of Industrial Economics; National aviator un. K.: NAU*, 199 p.
11. Chorna, M.V. (2014) Estimation of investment potential of retail enterprises: monograph. X.: ХДУХТ, 258 p.
12. Tereschenko, SI (2014) Resource Potential of Agrarian Formations in the Region: Trends in Development: Monograph, *Sumy: Mriya-1*, 202 pp.
13. O. S. Kravchenko, G. O. Ilyushenko (2014) GEP-Analysis of the Efficiency of Management of Resource Potential. Materials of III International. science-practice internet conf. "Economics and Management in the Conditions of Globalization" (Donetsk, January 29, 2014); *Donets nats University of Economics and Trade them. M. Tugan-Baranovsky; Institute of Economics and Management. etc. - Donetsk: NOVOLY. Donets from-tion*, T. 1, P. 119 - 121.
14. Krasnokutskaya, N. S. Potential of the enterprise: formation and evaluation: a manual, K.: Center for Educational Literature, 352 p.
15. Kronikovskiy, D.O. (2015) Optimization of resource allocation according to the control system. *Economic forum: Lutsk National Technical University*, № 1, P. 123-129.